

Statsamtet Århus
Peter Christensen

Den 28. februar 2005.

Notat om nogle overvejelser om organiseringen af Statsforvaltningen Midtjylland

Indenrigs- og sundhedsministerens lovforslag om regional statsforvaltning

Efter § 1 i indenrigs- og sundhedsministerens forslag til lov om regional statsforvaltning (L 70) varetages den regionale statsforvaltning af 5 enheder, herunder Statsforvaltningen Midtjylland.

Ifølge bemærkningerne etableres der en statsforvaltning i Region Midtjylland i Ringkøbing og Århus - med hovedsæde i Ringkøbing.

At hovedsædet skal ligge i Ringkøbing (Ringkøbing Kommune), indebærer i hvert fald, at direktør og administration skal placeres her. I Århus skal der være et afdelingskontor, der er fast bemandet. Det må være forudsat, at afdelingskontoret ikke må være større end hovedsædet.

Herudover kan der oprettes ikke fast bemandede kontorsteder (bitingsteder).

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i et notat 5. januar 2005 angivet statsforvaltningernes størrelse og personalefordeling mellem hovedsæder og afdelingskontorer - opgjort på grundlag af tidsanvendelsen i 2003. Den endelige fordeling i 2007 vil ifølge notatet afhænge af, hvordan modellen for fordeling af bevillingen på statsforvaltninger udformes.

Da notatet blev drøftet på Amtmandsforeningens møde med ministeriets ledelse den 5. januar 2005, understregede departementschefen med henvisning til notatets afsluttende bemærkninger, at de nye direktører selvsagt må have stor indflydelse på personalefordelingen og dermed fordelingen af opgaverne i de enkelte statsforvaltninger.

Statsforvaltningen Midtjylland får ifølge notatet 167 årsværk. 144 årsværk kommer fra statsamterne, dvs. Statsamtet Århus (84), Statsamtet Ringkøbing (27) samt dele af Statsamtet Vejle og Statsamtet Viborg (tilsammen 33).

24 årsværk kommer fra amtskommunerne (jordbrugskommissioner med 12 og adoptionssamråd også med 12 årsværk). I øvrigt overføres 6 årsværk fra domstolene (ægteskabssager), mens der overføres 0,3 årsværk til kommunerne (indgåelse af ægteskab). Endelig overføres der allerede fra 1. januar 2006 5 årsværk til Forsvarsministeriet (session).

Efter notatet fordeles de 167 årsværk med 113 på hovedsædet i Ringkøbing og med 54 på afdelingskontoret i Århus.

De 54 årsværk i Århus skal anvendes til borgerrelateret sagsbehandling for befolkningen i Århus Amt og de dele af Vejle Amt og Viborg Amt, der indgår i Region Midtjylland. Med borgerrelaterede sager menes familie- og personretlige sager, udlændingesager samt - som følge af tidsfristerne - psykiatrisager (Det Psykiatriske Patientklagenævn).

Hvorledes der forholdes med jordbrugskommissionssager og adoptionssamråd fremgår ikke af notatet.

Det fremgår i øvrigt af notatet, at der kan blive tale om at tilføre enkelte afdelingskontorer flere eller færre opgaver afhængigt af lokale forhold eller andre særlige forhold for at sikre en økonomisk og fagligt forsvarlig drift.

Hovedsædet i Ringkøbing og afdelingskontoret i Århus skal således begge betjene borgerne i 1. instanssager, hvor der er klageadgang til en højere myndighed. 2. instanssagerne, hvor der som udgangspunkt ikke er videre klageadgang, placeres alene i hovedsædet i Ringkøbing. Det drejer sig især om sociale klagesager (Det Sociale Nævn) og tilsynet med kommunerne.

Retssikkerhedsmæssige problemer ved den forudsatte opgavefordeling

Det fremgår ikke af lovforslaget, hvorfor Ringkøbing er foretrukket som lokalitet for placeringen af hovedsædet, men det er velkendt, at ønsket har været at flytte statslige arbejdspladser til et yderområde.

Det er imidlertid også velkendt, at det er vanskeligt at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft i yderområder. Ansøgerfeltet er traditionelt betydeligt mere beskedent, end det er i f.eks. Østjylland.

I Ringkøbing Amt er der mangel på akademisk arbejdskraft. Det skal nok ses i lyset af, at mange bruger en ansættelse i et yderområde som springbræt til mere attraktiv beskæftigelse i en tættere befolkede del af landet. Det giver en permanent byrde i form af oplæring af nye medarbejdere.

Meget tyder desværre på, at kun få medarbejdere har mulighed for at følge med til Ringkøbing fra Århus, Vejle og Viborg. På grund af afstandene (der er 132 km. mellem Ringkøbing og Århus) kan man ikke pendle, men må flytte.

For de fleste medarbejdere vil arbejde i København faktisk være en mere nærliggende mulighed.

Konsekvensen af dette vil være, at hovedsædet stort set skal bygges op fra grunden. Der skal derfor umiddelbart tiltrækkes adskillige nye medarbejdere - størstedelen jurister.

Det giver problemer for behandlingen af især de sociale klagesager og for tilsynet med kommunerne. Disse sagsområder indebærer de tungeste juridiske problemstillinger, som det kræver gode evner og tid at komme ordentlig ind i. Det tager erfaringsmæssigt selv dygtige sagsbehandlere en rum tid at blive nogenlunde "driftssikre".

Ankestyrelsen tager kun de sager op til behandling, der skønnes at være af principiel eller generel betydning. Dette er kun et fåtal. Det Sociale Nævn er med andre ord reelt borgernes eneste klagemulighed.

Alt i alt må man frygte for, at det vil være vanskeligt at skabe og vedligeholde det stærke juridiske miljø, der er den afgørende forudsætning for, at projektet kan lykkes.

De beskrevne problemer må forventes at være væsentligt forøgede i årene umiddelbart efter reformens ikrafttræden. Almindelige prognoser forudsiger stigende beskæftigelse. Mangel på – særligt akademisk – arbejdskraft kan blive en realitet, når de store årgange går på efterløn/pension, og hullerne skal fyldes ud af de mindre og de små årgange.

Det må under alle omstændigheder befrygtes, at de anførte forhold vil betyde væsentlige problemer for retssikkerheden: Kvaliteten i sagsbehandlingen må forventes at blive forringet, og sagsbehandlingstiden vil, blandt andet på grund af den øgede byrde i form af oplæring, blive forlænget. Det vil resultere i en betydelig forringelse af servicen over for især samfundets svageste grupper.

Endelig må det erindres, at borgere med fysiske eller psykiske handicaps, eller som har svært ved at formulere sig skriftligt, får vanskeligt ved at møde i rimelig afstand af deres bopæl for at fremlægge deres klager eller modtage tilbud om rådgivning

En mere hensigtsmæssig organisering af Statsforvaltningen Midtjylland

Der findes en mellemløsning, som både kan imødekomme ønsket om at flytte statslige arbejdspladser til Ringkøbing og ønsket om ikke at forringe retssikkerheden for de 1,2 mill. borgere i Region Midtjylland.

De almindelige familie- og personretlige sager (separation, skilsmisse, samvær mv.) og udlændingesager skal efter ministeriets oplæg - som beskrevet ovenfor - på grund af borgerkontakten ligge både i hovedsædet i Ringkøbing og i afdelingskontoret i Århus. Også psykiatrisagerne må behandles begge steder af hensyn til krav om kort sagsbehandlingstid (1-2 uger).

Der er allerede i socialministerens lovforslag om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (L 39) mulighed for at nedsætte flere sociale nævn i hver region (§ 45, stk. 1). Det er oplagt at benytte denne mulighed i Statsforvaltningen Midtjylland, så ét nævn holder møder i Ringkøbing og ét nævn holder møder i Århus. Hvert nævn bør betjenes af sit sekretariat.

Der er i Århus et særdeles velfungerende nævnsekretariat. Sagsbehandlingstiderne i Århus er korte.

Om snittet mellem de to nævn med tilhørende sekretariater skal gå på geografien eller sagstyper – eller en kombination – må overvejes nærmere.

Der bør dog ordentligvis i lovforarbejderne åbnes tydeligt op for en sådan deling af sekretariatsfunktionen. Det samme gør sig gældende for Beskæftigelsesankenævnet, der er en ny opgave for statsregionerne.

Det siger sig selv, at to sociale nævn og tilhørende sekretariater ikke må føre til forskellig praksis. Substans og procedurer må være ens. Det kan sikres ved, at samme chef har ansvaret for områderne både i Ringkøbing og i Århus.

Det kommunale tilsyn er i forhold til det sociale område et ganske lille, men juridisk set det mest krævende område. Til tilsynet med det nuværende geografiske område (kommunerne i Århus, Vejle og Ringkøbing amter) anvender Statsamtet Århus godt 3 årsværk., der af sårbarhedshensyn er fordelt på 7 medarbejdere. Med etableringen af Region Midtjylland sker en mindre geografisk forskydning af området, men behovet skønnes at være uændret.

Som følge af kompleksiteten og sårbarheden foreslås det at bevare det kommunale tilsyn i Århus.

Lægges ovennævnte til grund kan følgende anslåede fordeling af årsværk opstilles:

Ringkøbing		Århus	
Ledelse og administration	14	Familie- og personretlige sager	28
Journal og hjælpefunktioner	12	Journal og hjælpefunktioner	11
Familie- og personretlige sager	22	Udlændingesager	1
Fri proces	4	Psykiatri sager	1
Udlændingesager	1	Sociale klagesager	23
Psykiatrisager	1	Jordbrugskommissioner	6
Sociale klagesager.	16	Adoptionssamråd	6
Værgemål	4	Tilsynssager	3
Byggeklagesager	1		<u>79</u>
Jordbrugskommissioner	6		
Adoptionssamråd	6		
Navnesager	<u>1</u>		
	88		

En sammenligning mellem fordelingen af årsværk nu, efter lovforslaget og efter den beskrevne mellemløsning ser således ud:

(Hr. + Sl.)	Ringkøbing	Århus	Vejle/Viborg
Nu	27	84	33
Efter ministeriets notat	113	54	-
Mit forslag	88	79	-

Som det ses, vil der være nogenlunde lige mange årsværk de to steder. Fordelt på antal medarbejdere vil fordelingen – afhængig af beskæftigelsesbrøk – være i størrelsesordenen 95 i hovedsædet i Ringkøbing og 85 i afdelingskontoret i Århus.

Gevinsten ved denne model er utvivlsomt en stærkere og mere holdbar juridisk organisation til gavn for borgernes retssikkerhed i hele regionen.